

Tomasevangeliet og forfatterskap

Er Tomasevangeliet egentlig et *evangelium* på linje med de fire 'evangeliene' som er samlet i Det nye testamentet (NT)? Det er flere ting som gjør at Tomasevangeliet skiller seg fra dem. Blant annet har det et annet *idémessige innhold* enn de nytestamentlige evangeliene. Allerede i innledningen introduseres et tema som er ukjent for evangeliene i NT: "Dette er de hemmelige ordene som den levende Jesus sa ..." Påstanden er at det finnes en skjult, hemmelighetsfull undervisning fra Jesus som bare noen utvalgte fikk del i.. Den rake motsetningen finner vi i Johannesevangeliet, hvor Jesus sier: «Aldri har jeg talt i det skjulte. Men hvorfor spør du meg? Spør heller dem som har hørt meg, om hva jeg har talt til dem. De vet hva jeg har sagt.» (Joh 18,19-21).

Skriftet synes å være inspirert av gnostisismen og har et annet syn på Gud, mennesket og verden enn hva man finner i jødiske kretser: Frelse knyttes opp til kunnskap ('gnosis') og selvinnsikt: Når jeg kjenner meg selv på denne måten så kommer jeg til å kjenne Gud, ettersom jeg da oppdager at det guddommelige finnes inne i meg selv. Tomasevangeliets tankeverden skiller seg altså radikalt fra den tankeverden som vi finner blant jøder på 30-tallet, og som vi finner i de nytestamentlige evangeliene.

Hva så med forfatterskapet til de fire evangeliene i NT? Stemmer det, som Ehrman sier, at evangeliene ble til som anonyme skrifter? Ehrman har rett i at evangeliene, når de ble skrevet, ikke inneholdt sine nåværende titler «Evangeliet etter Matteus» eller «Evangeliet etter Lukas» osv.. Derfor kan vi si at evangeliene *formelt sett* er anonyme, siden forfatteren ikke avslører hvem han er i overskriften. Men var evangeliene *faktisk anonyme* skrifter? Nei, hevder Gustavsson: Slike verker sirkulerte først og fremst blant forfatterens venner og bekjente, mennesker som visste hvem forfatteren var ut fra de muntlige sammenhengene der verket først ble lest opp. Kunnskap om opphavsmannen ble siden videreført ettersom teksten ble kopiert til andre lesere som kanskje ikke kjente forfatteren. Og når en menighet fikk mer enn ett evangelium, ble det nødvendig å notere navnet på bokrullen, enten med en kort tittel på framsiden, eller med en etikett festet til rullen.

Til samtale

1. Hvis evangeliene var anonyme skrifter, hva ville det ha betydd for deres troverdighet?
2. Gustavsson skriver at Tomasevangeliet er preget av en annen tankeverden enn de fire evangeliene: I stedet for jødisk monotheisme preget av Det gamle testamentet er Tomasevangeliet sterkt påvirket av gnostisismens tankeverden. Hva har det å si for Tomasevangeliets troverdighet?
3. Skriftet som kalles "Petersevangeliet" er sannsynligvis skrevet omtrent samtidig som Tomasevangeliet, rundt midten av det andre århundret. Les først utdraget fra Petersevangeliet nedenfor, og les deretter oppstandelsesfortellingen i Matteus 28. Sammenligne de to tekstene: Hvilken av tekstene er mest nøktern, og hvilken er preget av overdrivelser? Hvilken av tekstene ligner mest på en øyevitne-beretning? Fremstår en som mer troverdig enn en annen?

"Det var tidlig på morgenen, på Herrens dag, og en mengde kom fra Jerusalem og områdene rundt for å se den forseglede graven. Men på natten før Herrens dag, mens soldatene holdt vakt to og to sammen, kom en veldig lyd fra himmelen. De så himmelen åpne seg, og to skinnende menn steg ned fra himmelen. Steinen som sto foran graven rullet bort av seg selv, og de unge mennene steg inn i graven. Når vaktene så alt dette vekket de opp offiseren og de eldste. Mens de fortalte hva de hadde sett kom tre menn ut av graven, to av dem støttet den tredje, og et kors kom etter dem: Hodet til de to nådde opp til himmelen, men hodet til den tredje nådde over himmelen. Og de hørte en stemme fra himmelen, som sa: Har du forkynt til dem som sover? Og svaret fra korset lød: Ja!"

Mer på snakkomtro.no: [Tomasevangeliet](#)

Mer på snakkomtro.no: [Hvem skrev evangeliene?](#)

vimeo.com/145622671

vimeo.com/145622659